

Vredništvo:
na Travniku št. 277. I. nadst. (ono
skrbijo tudi za razpolaganje lista).
Priloge se plačajo vsakokrat
na oznanila tudi v slovenskem
jeziku.
Plača se za vsako nalisto vrsto
5 kr., če se oznanilo samo
enkrat nalisto, če dvakrat, 8
kr., če trikrat, 10 kr. a. v. —
Povrh tega še vsak krat 30
kr. za štampelj.

DOMOVINA.

LIST

Izhaja vsak petek.

Naročnina s poštnino vrednostna:
za celo leto 2 gold., za pol leta
1 gold.

Naročila pisma in reklamacije
naj se pošiljajo vredništvu.

Posamni listi se prodajajo v
Gorici pri bukvarji g. Šcharji
na Travniku po 4 solde.

posebno za primorsko-deželne, pa tudi sploh slovenske zadeve.

STAROOGLEJSKI OBRED.

ali

„Ritus Patriarchinus.“

(Spisuje vrednik. — Dolja.)

Toda tega splošnega modrovanja bodi zdaj zado-
st! Kar smo do tu rekli, naj ima ta namen, da prija-
znemu bravcu razgled odpira v tisti idejski krog, iz kto-
rega prihaja naslednji liturgično-monografski obris.

V tem, ko sem se namenjal važnejše posebnosti
našega staroogleskega obreda popisati, ni mi nikdar
prišlo na misel, vse sem tirati ter razkladati tu vso, kar
se mojega predmeta tiče, in kar je treba popred znati,
da je moč moje razlaganje razumeti. Kor je pa to, kar
pišem, ne izvedencem namim, tem več tudi bravcem obene
omike sploh namenjeno in zlasti takim, katerim je za
naše domačo starinstvo in domovinsko zgodovino kaj
mar, ne bode menda odveč in tudi mojemu namenu ne
nasproti, ako, preden se razpravo lotim, še nekoliko
neobhodno potrebnih besedi spregovorim; in, če se pri
vsem tem še pokaže, da utegne biti to ali uho, o čemur
imam govoriti, vkljub vsem tem vvodnim razla-
ganjem, nerazumljivo, bodem potrebno dotične pojasnila
ali v razpravo vpletal, ali v primernih opazbah navajal.

Da je liturgika t. j. znanstvena obravnava bogo-
častnih šeg in naprav nar. novejših med bogoslovskimi znan-
stvi, komaj kakih 30 let staro, tega mi ni treba, mislim,
praviti, ker le od daleč sem spada *) To pa bodi
tu omenjeno, da se je uže v nar. starejših časih kr-
ščanstva o bogočastnih zadevah veliko pisalo. Bili so od
nekdaj pisatelji, ki so se teh reči lotili z namenom, da
bi bogočastje in posamne njega dele, pomen njihov in
duha za prosto ljudstvo popisali in razložili; drugi so
si prizadevali, liturgijske formule nabirati in tolmači-
ti; rubricisti so razlagali in kazali, kako naj se služba
božja pravilno opravlja. S posebno marljivostjo pa se je
vsikdar obdelovala zgodovina cerkvenega obredstva.
Uže v spisih svetih očetov se marsikaj o tem nahaja;
prvi pa, ki je vredjen popis važnejših delov bogoslužb-
nega reda na svetlo dal, je bil sv. Izidor, nadškof
seviljski na španjskem v 7. stoletju. Vendar pa se za-
čenja rodovitnejša doba za liturgijske razprave šele z
8. stoletjem. Liturgijski spisi srednjega veka so sploh
nekritični in način razlaganja je mističen (skrivnoston).
Od 16. stoletja naprej se je kat. liturgika pridno obde-
lavala; izdajali so se in kritično razlagali stari liturgi-
jski formulari. — Noveji čas je spravil na svetlo mno-

go popularnih (lahkonemnih) spisov o katoliškem bogo-
častju, katerih nam ni treba naštevati, ker se lahko pov-
sod dobivajo. Tudi se ne manjka navodov za duhovne,
kakó naj službo Božjo pravilno, spodobno in dostojno
opravljajo. (Dalje prihodnjik).

POSESTNIKI!

Določivna ura — ponedeljek po Svečnici — se bli-
ža. V vaših rokah je zdaj naša osoda; vi morate raz-
soditi, na katero stran se ima nagniti v novo - izvoljenem
našem zboru jezik na narodno-politiški tehničnik. „Do-
movina“ vam položi na srce tisti večer pred volitvijo
ali tu dan volitve tiste možake, kater po resnem preu-
darjanji za najpripravnije spoznamo. Imen teh mož,
vam danes še ne naznamo, izveste jih pa za gotovo
po izrednem listu „Domovine“ ali pa, kedar pridete v
Gorico, po zanesljivih „Domovininih“ poročnikih. Če
izvolite naše može, bo večina v zboru na naši strani,
če jih pa ne izvolite, boste sami krivi, ako nam ne pojde
vse po godu. Škoda pa boste imeli vi. *)

Pridite torej vsi!

DOPISI.

Iz Gorice 26. jan. — O. k. kmetijske druž-
be „Atti e memorie“ VI. tečaja 1. list je 10. t. m. za-
gledal beli dan. Med družim govori (nadaljuje razpra-
vo) o vinstvu. Koliko bi veljalo to našim Bricem in dru-
gim našim sosedom in sploh vsem, bodisi komur koli,
na Primorskem, ko bi tudi oni slišali ali brali v svo-
jem jeziku, kako naj bi se božja kapljica naprav-
ljala, da bi imela boljši okus in višo cenol — Kmet ne
ve, da bi bilo njegovo vino veliko boljše in slajše, ako
bi je znal napraviti, kakor je znajo drugod. Kar si
ljudje v nekih krajih z mnogim trdom pridobé, tebi,
Primorec, skoro brez vsacega obdelovanja rase. Ni tre-
ba misliti, da je Bog pri stvarjenju sveta na — to poza-
bil, marveč hvali ga za obilnost darov, ter vsak dar
božji v prid svoj porabi.

Kdo pa pozna tako dobro v naši Gorici kmetovska
dela, kdo bi naše ljudi tako lahko po domače podučeval,
kakor g. A. Pavletič, vodja v zavodu za gluhoneme?
Ni treba tu naštevati, kaj da on iz kmetijstva vse ve;
dovolj bo, če stopimo v njegov ert in v brajdo pri
gluhomuteh.

Vesolilo bi nas zelo, ako bi se kakšenkrat v „Do-
movini“ oglasil, kajti ona mu gotovo rada prostora po-
ponudi. **) — Prosimo g. vodja!

*) Utemeljitelji tega znanstva so na Nemškem: Fr. Ksar. Schmid
(„Liturgik d. chriskath. Rel.“ v Passau 1832 in 33); I. B. Luff („Li-
turgik od. wissensch. Darstellung des k. Cultus“ 1844-47) I. Kössing
(„liturgische Vorlesungen über die h. Messe“ 1. Aufl. 1845, 2. Aufl. 1856
Mans, Regensb.)

*) Ta zaslavek je bil že nastavljen in vredjen, ko so začeli do-
hajati sporočila o volitvah; torej smo se presmislili zastran naznanjenja
kandidatov, kakor kaže 4. stran danšnjega lista.

**) Iz arca rada mu ga odloči.

Vredn.
Fr.

Iz Tominske okolice, 26. januarja. [Sno-
snica za pust. — Čudna prikazen.] Nekoga jutro zgo-
daj proti koncu preteklega leta zagledam v bližnji va-
si L., majhno pol ure od svojega stanovanja, pojema-
joč plamen okoli neke hiše. Videti je bilo, kakor da
bi v zgornjih hramih te hiše gorelo. Skličen brz sode-
de, kateri, komaj da slišijo ogenj imenovati, vsi pre-
strašeni prihiteli gledat, kje da je „St. ... ova hiša go-
ri“, tako gro od ust do ust. Cerkovnika pokličemo, ki hiti
na vso moč proti cerkvi, in tolče plat zvona. Ljudje iz
bližnjih raztresenih hiš, slišati žalosten glas zvona, so
vo da od vseh krajev skupaj vrejo. Eni stopijo neko-
liko višje, da bi od tod videli, kje da gori, in hiteli gu-
sit; drugi derejo proti cerkvi, da bi izvedeli to od cer-
kovnika, ki še vedno v turnu very (štrik) vlačí. Vse je
bilo v strahu. Pa glej! kmalo se je strah v smeh spre-
menil. Zvedelo se je, da je bil nek kmet, ki je hotel
za praznike kaj boljšega na mizi imeti, tisto jutro —
preščiča zaklal, in ga potem, namesti da bi ga bil s kro-
pom paril, kakor je tukaj navada (in po pravici, ker
so vedeli slavnato strelje), ravno pred hišo smodil,
tako, da vsak bi bil od daleč sodel, da je hiša v ognju.
Se bolj smešno je bilo, da so nekteri ljudje od unega
kraja, kjer smo mislili, da gori, sem proti nam hiteli,
nam pomagat, ker so menili, da je ogenj tukaj. Res
je, da je moral uni kmet marsiktero zbudljivo besedo
slišati od sosedov. Tudi cerkovnik, ako ravno po ne-
dolžnem, je moral poslušati, kako mu jo je marsikdo
šaljivo zagodel, da je čveteronogatemu „filozofu“ zvo-
nil. Pa vendar je bolje tako, kakor da bi bila hiša
zgorela, ali še kaj več. Bog daj, da bi vsak požar tukaj
koniec imel! Kmetje pri nas naj bi si pa ta nauk
zaponnili, da za take dela drug, primeren kraj izvolijo,
če hočejo svojemu pohištvu veliko nesrečo, ljudem pa
nepotreben strah prihraniti. — Nekaj posebnega je bilo
te dni pri nas videti. Neizmerno število majhnih ptičev,
kakor vrabci velikih, je pripihalo 16. tega mesca okoli
poldne od severo-zahoda, in so nad našimi glavami,
komaj streljaj od tal, proti izhodu z velikim šumenjem
naprej flafotali. Skoraj neverjetno se bo zdelo, če po-
vem, da so ti ptiči v vrstah, ki so bile po četrto ure
dolge in po kakega dva sežnja široke, in gosto natla-
čene, trop za tropom, več ko pol ure mimo šumeli. Tudi
že poprej enega dne se je videlo več velikih tropov teh
ptičev, pa vendar ne toliko, kakor gori omenjeni dan.
So li morda čutili sneg? Naravoslovci naj skušajo to
čudno prikazen pojasniti, in vedo naj za gotovo, da jim
bomo za to hvaležni. Kako pa, če bi jo bil eden mo-
jih sosedov zadel, ki se ni ničel družega, kot goveda
pasti in krompir peči, in ki to „vprašanje“ kmalo reši
rekoč: E kaj neki pomeni ta prikazen, saj je vendar
lahko nganiti jo. Kakor ti ptiči, bojo na pomlad soldati
tje na tisti kraj marširali. Bog daj, da bi bil slab pre-
rok!

+ Iz Tominskega, 27. jan. — „Domovina“.
ti si klicala, in — glej! zvesti tvoji sinovi so čuli tvoj
glas; volili so naši vrli gorjanci prav po tvojem pamet-
nem nasvetu. Vkljub prizadevanju nekterih Tomincev
nam nemilih, je zmagal krepki tvoj glas pri vseh volil-
cih zdravega uma i zlabnega srca. Slava gre za to po-
seбно Bovčanom in Cerkljanom in med zadnjimi po-
seбно g. Vagentruon, cirkljanskemu posestniku in rano-
celniku, ki se je, kakor slišimo, mnogo prizadeval, da
so vsi skupaj možko potegnili in da so niso potem ta-
kém glas nam na škodo razcepili. Bilo je volivcev v-
seh skupaj okoli 70; tudi kandidatov, poklicanih in ne-
poklicanih se ni manjkalo, pa med vsemi sta vendar le
gg. dr. Gorjup in dr. Tonkli palmovo vejo dobila, kte-
rih prvi je s 45 glasovi proti 25, in drugi s 64 gl. pro-
ti 6 obveljal. Vesela nam majka Slava! —

Iz tega serazvidi, da je bil g. dr. Tonkli skorej

onoglasno za poslanca sprejet. Pa tudi ni čuda, saj se
je bil ta gospod že leta 1864 o priložnosti kmetijsko-
ga zbora v Tominu s svojo apologijo (zagovarjanjem)
koz našim kmetom tako v srce vlegel, da ga od tisto-
ga časa niso mogli več zabiti. Zdaj pa, če Bog da, bo
imel priložnost še o marljem družem našim pozablje-
nim kmetom v prid govoriti. Oba gospoda sta zdaj dva-
krat naša, oba sta naša rojaka, s kterima se smemo po
pravici pohvaliti, oba pa tudi za nas. Da bota ko pra-
va čista domovine njej um, srce, ves svoj trud posvetila
in težko svojo nalogo le njej na čast in srečo reševala, nad
tem ni dvoma. Zatorej kdorkoli je pravi rodoljub, pro-
šljen zlabnega sočutja do milo svoje domovine, naj
vzklikne iz globočine svojega srca z radostnim glasom:
Živila gg. poslanca, ki so kakor dva možna stebra iz
razvaline staroga dož. zbora kviško dvigata! Da bi se
na njih ko na stoletnem hrastu vsak neprijazen nam
vihar razdrobil! — Ti pa, „Domovina“, ki so kakor
prijazna zarja solnce omiko čez naše hribe vzdiguješ
in priprosto ljudstvo z milo — krepkim glasom budiš,
da se zaveda, ne nehaj še klicati. Pokazala si dva mo-
ža, po kterih so naši kmetje zvesto slušajo to radi so-
gli: pokaži zdaj še trgovskemu odboru pravoga moža
domovini naši iz srca vzetoga. Dobri vsepripravega tvo-
jega klica naj te še dalje krepí, da tudi za prihodnji
2 volitvi neprostrašeno slovenskemu svetu pravih mož
naznaniš! Pomozi Bog! *)

Iz Kobarida, 28. januarja. — Či. Zopet ti
pišem, ljuba „Domovina“! Danes ti nekoliko povem
o novi volitvi, která je bila 26. januarja v Tominu;
vendar ne misli in ne pričakuj, da ti bom vse razodel,
kar sem videl in slišal. Povem ti le to:

Priprave k volitvi so bile volike; pripravljali so se
rodoljubi, pripravljali nasprotniki. Prvi so priporočali ljud-
skim volivcem, naj dajo glasove gg. Dr. Tonkli-ju in Anto-
nu Gorjupu, která sta že po tebi „Domovina“ priporočena
bila; drugi so pa hoteli, da bode Franc Grossmann (okra-
jni predstojnik v Tominu) namesto ednega unih dveh iz-
voljen. Pervi, kakor drugi so hvalili, kogar so priporo-
čali; v tem so si bili ednaki. Ali prinesli so naspro-
tniki še drugo orožje v boj kakoršnega rodoljubi niso
mogli imeti, prinesli so namreč polno bisago lepih ob-
ljub, s kterimi so streljali na volivce Tominskega okraja
(becirka) tako pridoma, kakor Prusi v poslednji vojski
s svojimi iglenicami. „Bog pomagaj!“ so zdihovali ro-
doljubi, ko so videli, da jim naj močnejši volivci od-
padajo, ko so videli, da se tudi bogati možaki dajo
obljubam zapeljati in oslepiti.

Prišel je dan volitve. Vreme je bilo južno, in sneg
se je topil, da je bilo vse v luži. Bile so toraj poti pre-
cej slabe, ali volivci se niso tega ustrašili, snidli so se
vsi (razun dveh ali treh) ob pravi uri v Tominu.

„Zdaj velja!“ so si mislili rodoljubi ter so se po-
menili z volivci raznih krajev, da bi videli, kako in kaj
jim je početi. Bovčani in Kotarji (skor vsi) so držali
za Tonkli-ja in Gorjupa, Tominska okolica skor vsa za
ednega teh dveh in Grosmana, Cerkljani za ednega teh
dveh in Paljaruci-ja, kteri jim je bil v poslednjem zbo-
ru obilno pomoč za cesto pridobil. Ko so Cerkljani
spoznali, da ima g. Paljaruci premalo glasov, jim je
berce od žalosti kervavelo; hvaležnost jim ni pustila
tega gospoda preskočiti, rodoljubje jih je pa gnalo z
Bovčani in Kotarji potegniti, ker sicer bi nasprotniki
zmagali. Po sreči jim pride pred oči pisatelj teh vr-
stic; njemu potožijo svojo britkost, in sklep je bil gotov.

(Dalje prih.)

*) Prav lepo prosimo, le večkrat kaj. List Vam redno pošiljamo;
naročnino prejeli; prašajte na pošti v Tominu. Sicer pa smo Vam s tim
listom tudi 2.-4. poslali. Vr.

V Ljubljani 29. januarja. Tukajani Nemci so kaj oparjeni po volitvah na deželi; v *Novem mestu* misli, kakor pravijo, nasprotni kandidat odstopiti. „*Triester Zeitung*“ piše, da so Slovenci v Avstriji factor, s katerim je treba računati. Graška „*Tagespott*“ je enačih misli.

Naši predstojniki okrajni po deželi kaj zelo agitajo za narodne poslance. Tudi v Luki gospod H. neki hudo zaso dela. Dal je, kakor se pripoveduje 150 nevolilem certifikate, da ga volijo. Če je to res; znalo bi mu škodovati.

Tudi taki se nahajajo tu, ki so hoteli nasprotni stranki glasove kupiti. Tako je menda v Bledu nek znan gospod volileo v krmo povabil in jim plačal. Ko so končali so mu onoglasno rekli: „Hvala lepa, volili bomo pa, kakor mi vemo.“

V Trebnem bil je tudi Dr. Bleiwels med voljenjem nazoč. Volili niso Rozine, ampak M. Tavčar-ja, dobrega rodoljuba. V jutro bilo je tam pred volitvami vse pobeljeno z listi nemških kandidatov. Naši napravijo na oni hiši tribarvno zastavo, pod njo nabijejo list z narodnimi kandidati. Volilec to edino znamenje zagledavši, zavpijejo: „Tu so naši, te izvolimo!“

Takih pravljic se še več sliši, in ni vse laž. Naši volilec so se kropke skazali. Slava jim!

Pregled volitev kmetijskih občin na Kranjskem (28. jan.)

Število volilcev	Slovenski kandidati	Glas	Kandidat cent. volilnega odbora.	Glas
Ljubljanske okolice 94	Terpine Dr. Bleiwels	85 84	Seunig Savaschnigg	8 0
v Postojni 95	Dr. Costa Koren	94 94	Decleva Garzarolli	1 0
v Kranji 91	Cojz Kos (prošt)	87 84	Derbitsch Urbantschitsch	2 1
v Trebnem 153	St. Treo Barbo-(grof) M. Tavčar	137 99 95	Skedel Engelthaler Böhm	27 4 4
v Kamniku 85	Toman, (dekan)	71	Gauster	1
v Radoljci 51	Pintar (fajm.)	48	Suppantsehtsch	0
v Ipavi 34	Grabrijan (kan. dekan)	30	Mulley	0
v Novomestu 83	Zagorec	65	Langer	16
v Kočevji 89	Sveteo Pet. Kozler	65 67	Kromer Wenedikter	24 22
v Metliki ?	Kramarič	?	Savinšchegg	0

V Trebenski okolici bil je voljen M. Tavčar namesti Rozine, v Metliški Kramarič mesto Kapoleta. Oba sta izvrstna domorodca.

TRST IN OKOLICA.

II.

M. Trst je na prvi pogled čisto laško mesto. Naj mi nikdo ne zameri, da sem izrekel, kar vsak Slovenec,

žali. Bog, čuti, da bi ravno bi to rad sebi in druzim zatajil. Laški to naprosi v Trstu berač milodara, laški te nagovori na trgu branjevka, laški ti ponudi fiaker voz; laški glasovi ti bijejo na uho v štacuni in v magacinu, v pisarnicah—privatnih in javnih društev, po vseh mestnih in po vseh c. kr. uradih, razen pri namestništvu in pri vojaštvu; po vseh državnih in mestnih šolah; nemški govori, malo dana—samo profesorji (ne dijaki) nemškega gimnazija.

Ali Ne-Italijanov in Slovencev v Trstu res ni? So, so, toda vidi jih samo Slovenci. Ptujec, ki se bo sprehajal samo po „Korsu“, in opozoval ljudi samo po gostivnicah, po gledališčih in v Tergesteji, ne bode jih videl; zginili so z mestnih ulic, od koder jih je izpodrinila privilegijena laščina, ter se umaknili iz javnega življenja v avetišča, v tiho domačnost ali daleč tje v mestno okolico. Kdor stopi v Trst, pogoltno ga laščina; samo v cerkvi in doma je morda še zvest svojemu narodu: otroci njegovi morda tudi tu ne več!

Trst ima skoro 95.000 prebivalcev, združenih v eno samo občino. Izmed teh hiva v samem mestu 63.000, v predmestjih 19.000, v okolici 12.000 duš. Okoličanje (po vaseh Skeden, Opčina Kontovel, Križ, Prosek, Barcola, Bazovica, Katinara) so vsi Slovenci. Predmeščanov (pri št. Jakopu, št. Ivanu in v Rojanu) je gotovo 1/3 Slovencev, v mestu naj bode 8 % ljudi (Slovencev, Srhov in Hrvatov) rojenih Slovanov; tedaj šteje tržaška občina 12.000 + 12.600 + 5000, skupaj 29.600 Slovencev. To je 25 % (36 od sto) ali še več nego 1/3 vseh prebivalcev, so Slovenci. Kako je torej mogoče, da tako popolnoma izgine 1/3 ljudi v dveh tretjinah, tako da je ptujec ne zapazi? da je skoro domačin ne najde, če ne obhodi posameznih hiš in cerkv? Pridajmo 30.000 Slovanem še 15000 Ne-Italijanov (Nemcev, Grkov itd.) bivajočih v Trstu, od katerih ni v javnosti skoro ne duha ne sluha, in začuden bomo prašali: kako je to, da se *šlaplja cela polovica ljudi v drugi polovici*? Po naravni poti to ni mogoče! Laščina ima privilegije: Tisti dan ko ti odpadejo, izgubi Trst značaj laškega mesta in pokaže se, če ne dans in jutre slovenskega, vsaj kosmopolitično svoje lice. Laščini pa delé privilegije: laška polovica po večini v *deželnem zboru*, nekaj *vlada* in največ *narod slovenski sam*.

Do leta 1860 je imela v Trstu skoro več privilegijev nemščina, nego laščina: zlasti od leta 1854-1860 se je začela laščina izpodrivati. S pomočjo šol, nemških ali ponemčenih uradnikov se je res toliko storilo, da je znal skoro vsak v Trstu do *desetih* po nemški šteti. O slovenščini ni bilo skoro ne duha ne sluha tisti čas. Govorilo se je zelo, da je po tedajni vladi iz Trsta odpravljen bil nekdanji vodja tržaške, 1848. leta ustanovljene čitalnice. Leta 1860 je napočila avstrijskim narodom nova doba: Njegovo Veličanstvo, naš cesar, je oklical z diplomom 20. oktobra državi ustavo (konstitucijo) in ravnopravnost vsem narodom pod Svojim žezlom. Izpolnitev Svoje volje je pa prepustilo Nj. Veličanstvo liberalnemu ministru Šmerlingu. Šmerling je bil pa čuden mož. Iz sukna oktobernega diplome, iz kterega je imel narediti velik plašč za vso Austrijo, skrojil je februarini patent od leta 1861, skazano, preozko suknjico, v katero je hotel spraviti s pomočjo svojih pomagačev in nepravilnih volilnih redov (razdelivši bogate cesarjeve darove tako, da so vse dobili drugod Nemci, pri nas Lah, skoro nič Slovanje in Madjarji), vse narode, naj bi jim tdi rebra polomil. V tem patentu je v vseh tistih deželah, kjer prebivajo Slovani skupaj z Nemci ali z Lah tako osnoval Šmerling volilni red za deželne zbore, da so ostali povsod, celo na Kranjskem, kjer hiva na 11 Slovencev še le 1 Neme, in v Dalmaciji kjer hiva na 20 Slovanov 1 Lah, Slovani v *manjšini*. S čim so se bili Slovani temu ministru zamerili, da bi jih bil, ako bi bil mogel, v žlici vode vtopil, to sam Bog vé. Dosleden

svojim pravilom, je Šmerlingov sistem, razen večine v zboru, tudi privilegije, ktere je pred nemščina uživala Italijanom tam, kjer niso jih imeli, še le podelil, v Trstu pa nje uživanim pridružil. Takega očuha neso še do tedaj videli otroci matke Slave! Pa ne-nemški narodi so neprijazni jim sistem preživeli: v grob, kterega jima je kopal, v grob političke smrti, je on sam padel. Toda kakor vsak človek, živi po smrti v svojih činih, tako živi tudi politička oseba v nasledkih svojega delovanja. Toda pustimo to in ozrimo se na privilegije, ktere večidel po-njem uživa laščina v Trstu še dandanas.

DOMAČE VESTI

Dva naša Goričana sta imenovana za profesorja: g. *Jak. Merkel* (dosedaj v disponibilitati) gre v Roveredo za prof. niže realke; g. *Jož. Culot* (dosedaj supl. v Trstu) pojde v Šplet za gimn. profesorja.

Iz Gorice. V seji tukajšnjega mestnega starištvstva od 24. t. m. so bili postavno izžrebani (izloženi) ti-le starašine: Val. Sell, vit. Hektor Ritter, dr. Jož. Deperis; Anton Borghes, Dominik Nardini, Frid. Dellabona, L. Streinz, Franc. Alvian. — Toliko jih bo treba v kratkem novih voliti. —

— V tisti seji se je tudi sklenilo, da naj se družbama, s kterima se je mestna gospodarka že pred 2-3 leti zastran gazne svečave bila pogodila, po pogodbi kavcija udrži in jima kazen naloži. Prevzemnikom „Kovačiču & Comp.“ se udrži 3000 gold, in naloži 600 gold. kazni; „angleško-avstrijskemu“ društvu pa se udrži kavcije 6000 gold. in naloži za kazen 500 gold. Prav tako; naj se prevzemniki učijo biti mož beseda.

POLITIŠKI OGLED.

30. januarja.

Volitve v Avstriji še dalje bolj vso našo pazljivost na se potegujejo. Ker smo o njih že na drugem mestu govorili, naj tukaj samo še splošno karakteristiko do sih mal opravljenih volitev podamo. Na (slovenskem) Goriškem, Kranjskem, spodnjem Štajarskem so skozi in skozi slovensko-narodne, na Českem (Pemskem), v nemških okrajih, so zmagali Nemci, drugod Slovani in, kar se tiče večine v novem zboru, bodo razmerje brž ko ne, kakor v starem; na Sleškem so izvoljeni skorej sami „februarniki“, t. j., taki poslanci, kterim je februar na ustava l. 1861 malik, letošnji januar ni patent pa, „izredni“ državni zbor in sedanje ministerstvo traja v peti. Od drugod nam niso volitve še znane. — Prvo mesto za volitveni gre poravnavi z Ogrji in v tem omaru smo se, kakor se kaže, za dober korak naprej pomaknili. Bila je 23. t. m. pri svetlem cesarji tista ogrska deputacija, ki mu je imela izročiti *adresu zastran nove vojaške postave*, ktere se Ogrji branijo. Cesar ji je odgovoril, da naj le bodo brez strahu, v kratkem, da pošlje (ogrske) zboru reskript (cesarsko sporočilo), s kterim bodo gotovo zadovoljni. Tudi posebno ministerstvo jim je cesar zadržno obečal, samo da se poprej še ne ki zadržki odpravijo. — Važno je tudi pretresanje skupnih (ogrsko-avstrijskih) zadev v Pešti. Vsa poravnava visi namreč na tej niti. Že lani je bil og. zbor to reč: ktere zadeve, namreč, naj imajo Ogrji z družimi deželami skupaj, posebnemu, izred. sebi izvoljenemu odboru 67. zbornikov izročil; ta odbor je izred. sebi zopet drug manjši odsek 15 mož izbral. Ožji ta odsek je že lani, pred vojsko, svoje opravilo dovršil, in določil tisto skupno reči, ki naj bi se — na v praven, skupnem državnem zboru, ampak po 2 delegacijah (t. j. eni skupščini ogerskih in eni avgerskih poslancev) obravnavale. Dunajski vladi ni bila izprva po volji ta rešitev, pozneje pa, po vojski, ko se je mesca novembra lansk. leta ogerski zbor začel, naznanila mu je vlada, da na podlagi tega, kar so

petnajsteri sklenili, bodo se lahko z Ogrji pogajala. To dni so prišle določbe petnajsterih v odbora sedemindesetdeseterih na vrsto in potle še le, kar ta širji odbor sklene, presodi in potrdi ves polni zbor. 67-teri potrjujejo do zdaj člen za členom, to, kar so naredili petnajsteri. Do tukaj smo tedaj prišli s tim dolgočasnim pogajanjem. — 21. t. m. so jo juančni minister grof *Laris* težavno svojo službo odpovedal; začasno so izročene opravila njegovega ministerstva državnemu podtajniku, *Karolu bar. Becke-u*. — Za primata (prvega nadškofa) ogerskega v Ostrogonu je imenovan rabski škof *Šimor*, po rodu Madžjar. Primat ima na Ogorskem veliko čast in oblast tudi v političkih rečeh, in, ker je Šimor Avstriji vdan, bo poravnavo gotovo pospeševal. — Druge zadeve za dtugi krat.

NAR NOVEJŠE.

Izid volitev 31. januarja. t. l.

V **Gorici**, za mesto, sta izvoljena: *Vill. grof Pace* in *Aloizi dr. Visini* (mestni župan). Njima nasprotna (opozicijska italijanska) kandidata sta bila: *Al. dr. Pajer* in *Jan. dr. Rimondo*, ljubljene svoje stranko. Volivcev je bilo 232. Dr. Visini je dobil 168, gr. Pace 156; dr. Pajer 69, dr. Rimondo 59 glasov; Nekteri volivci so glasove zavrgli, 104 volivci so se voljenja zdržali. Ta nepričakovani izid zaznamuje v Gorici novo dobo. — V **kupčijski zbornici** sta izvoljena: *Vitez Hektor Ritter* in *Jož. dr. Deperis* (kakor l. 1861). — V **Cervinjanu** so se udeležili volitve 72 volivcev, kteri so glasovali vsi za vladinega priporočenca, sekcij-skega načelnika v ministerstvu za kupčijstvo in javno gospodarstvo, g. *Sizinija pl. Pretis-Cagnoda-a* [rojenega Tiroljca, kteri je na Dunaji poročevavec (referent) o zadevah koroško-primorske železnice]. — V **Karmini** je zmagal nar neljubši nasprotnik liberalno-opozicijske ital. stranke, *Karol dr. Doliak* s 65 glasovi zoper 45; nasprotnik njegov je bil advokat monfalkonski, *dr. Torre*. — Iz **Tomina** do zdaj (11. t. dopolone, v petek) še nič ne vemo. — Vsi izvoljenci, razun *De-Pretis-a* so že v starem zboru sedeli. —

Danas (1. febr.) voli *liško veliko posestvo* svoje 3 poslance. — Koga bomo volili pa mi 4 februarja? — Zdaj, ker sta priporočenca „Domovinina“, grof *Pace* in dr. *Doliak* že izvoljena, nam je padel težek kamen od srca in mislimo, da ne bo težko zediniti se zastran kandidatov za naše veliko posestvo. Naše smo rekli; ali to ni prav tako, kajti k slovenskemu velikemu posestvu spadajo tudi meščanje in okoličanje goriški, kteri niso vsi Slovenci; sem spada tudi več del goriško plemstvo (aristokratija, grofi, broni). Vseh velikih posestnikov je 167. Od teh stanuje v mestu o. 44 in v bližnji okolici o. 38; kakih 60 jih vleče na t. i. italijansko stran. Na vse to in še marsikaj družega je moral „Domovinim“ odbor gledati, ko je svoje kandidate izbiral. Po prigovoru: roka roko umije, se mu je zdelo primerno nasvetovati velikim posestnikom za v ponedeljek (4. febr.) to-le može:

Karol dr. Lavriča, advokata v Ajdovšini, *Rudolfa grofa Attemsa*, (grajščaka v Kviškem) in gosp. *Antona Fabiani-a* velikega posestnika iz Kobdilja na Krasu; in, če ni g. *Izidor Pagliaruzzi* že izvoljen, narpopred njega.

Ker smo izid volitev v Lahi še le sinoči poznno zvedeli, tominske pa še danas (v petek) do 11. ure ne, je šla „Dom.“ še le komaj danas o poldne v natis. Čakati pa smo morali sporočil o volitvah, da smo mogli kandidate za v ponedeljek nastaviti. Vred.

DOMOVINA.

V Gorici,

29. januarja 1867.

Izreden list.

Z M A G A I

Ponosno smo stopiti danes pred vas „Domovina“. Zmagali smo na desnem in na levem krilu in v sredi; zmagali smo od Tomina do Sežane! Hvala vsa pa gro Vam častiti volivoi, vam, ki ste res, kar smo vam uni-krat rekli, — *cvet* vseh razumnih mož po naši deželi. Zdaj naj nam kdo očita, da Slovenci nismo konstitucij-sko izurjeni! Da si ravno je pred in med volitvijo, zdaj od te, zdaj od ene strani veter potegnil, dasiravno se ni manjkalo med vami do zadnjega hipa sleparjev in krivih prerokov, ki so vas sem ter tje tirali in vam vsega zl.... v ušesa šeptali, ste vendar trdno stali, ka-kor skala.

Kar je pa še skor več hvale vredno, je to: Bilo je med vami še tisti večer pred volitvijo ali celo še med volitvijo več strank, in strankic, ktere bi bilo rade svoje posebne priporočence in ljubljence izvolile; ali, ko so sprevidele, da ne zmorejo, so se podale ve-čini, zedinile se z njo in tako pokazale, da razumejo, česa je v ustavnem (konsticijonalnem) življenji treba, da je treba namreč, trmo v sebi zatreti, sebičnost za-dušiti, in tisto tesnosrčno politiko, ki le pod dimnikom, ali pri bokalu velja, pod klop vreči. Pokazali ste s tim, da ste tako ravnali, da ste — *zreli*. — Še ene reči pa ne morem zamolčati. Slovenska *duhovščina* že davno za narodno slovi; ali, da tako narodno in konstitucijsko zavednost in stanovitnost pokaže, kdo bi bil kaj takega veroval? Hvala vam! domovina se z vami ponaša. — O letošnjih volitvah govoriti, bomo gotovo še večkrat priložnost imeli, torej naj bode za danes zadostil! Zdaj naj naznamo imena izvoljencev:

Izvoljeni so

vsi „Domovinini“ priporočenci, namreč:

V Tominu: Advokat kanalski, gosp. dr. Jožef Toukli, iz Berginja, tik benečanske moje doma; g. Anton Gorjup, deželni (okrožno sodni) svetovavec v Gorici, bivši po-slance v starem zboru deželnem, in državnem na Dunaji, od Kanala doma. Volilcev je bilo v Tominu: 72; T. je imel 65 glasov, G. 44. — V Gorici: gosp. Andrej Win-kler, c. k. predstojnik v Karminu (Cormons), dosedanji odborik, s Trnovega v okolici goriški; Andrej Marušić, učitelj verstva na tukajšnji c. k. gimnaziji, vrednik „Domovine“, iz Št. Andreža pri Gorici. Volivcev je bilo 106 (sama dva nista bila prišla). W. je imel 103, M. 104 glase. — V Sežani: g. Anton Čorno, velik posestnik v Tomaji na Krasu, bivši državni zbornik na Dunaji; dr. Jožef Abram, deželni tajnik, rojen v Tupelčah na Krasu. *) Glasovavcev je bilo 55; — oba priporočenca sta imela po enako glasov, t. j. 48. —

*) Pristavili smo izvoljencev naslove in rojstni kraj, zlasti za-nanjim bravcem na znanje.

Vr.

— Za 4 laške okraje [Corvinjan, Gradišče, Trzió (Monfalkon) in Karmin] je bila volitev v Gradišči. Iz-voljena sta: Leopold grof Strassoldo, (iz Strassolda v cervinj. okraji), kteri je bil tudi že lani izvoljen, na-mesti onega laških poslancev, kteri se je bil poslan-stva odpovedal *) in pa stari zbornik, g. Ant. žl. Dottori, posestnik v Ronkah (Monfalk. okr.). Dottori je bil kan-didat svobodnjaške laške stranke (tej stranki pristoj-nega imena se navlašč ogibamo Vr.) Pri prvi volitvi je samo Strassoldo večino dosegel; Pace in Dottori pa po enako glasov, vsak 38 (volivcev je bilo 76). Mo-ralo se je torej v drugo glasovati; medtem pa so bili 4 volivci Pace-tove stranke odšli; ostalo je bilo 72 vo-livcev. Dobil je Dottori 44 glasov, Pace, 28. K volitvi pa ni bilo prišlo 13 volivcev, kteri bi bili vsi Pace-ta volili. Po tej nesrečni naključbi je grof P. slavno in častno padel. Volivna borba v Gradišči je bila podobna volitvam na Angležkem ali Ogerskem, kjer morajo vo-jaki volivce krotiti in za red skrbeti. — To je popis dosedanjih volitev na Goriškem. —

V saboto večer nam je došlo tudi sporočilo po telegrafu iz Ljubljane. Tudi po Kranjskem so pov-sod narodnjaki — možje slovenskega duha — izvoljeni. Naš telegram kaže tale slavna imena: v Ljubljani: Ter-pince in Bleiweis, v Posojni: Costa in Koren; v Kranji Kos in Zois; v Kamniku Toman (dekan). Toliko se je v Ljubljani v saboto ob 7. uri zvečer vedelo. Pozneje smo zvedeli, da je izvoljen tudi kanonik-dekan ipavski Grabrijan; na Dolenskem: Santo Treo in Tavčar, grof Barbo (v Trebnem); v Radoljci: Pintar. Od Koroškega še nič ne vemo. V Istriji so splavala sploh zopet stara imena na vrh. —

Zdaj pa ozrimo se na prihodnjo našo volitev v To-minu, v četrtek (31. jan.). „Domovina“, ktero ste prete-klo saboto slušali, ima tudi za v četrtek pravega moža pripravljenega. Res, da bi jih bilo več pripravnih, ali ker imamo en sam prostor, ne moremo dveh ali več mož na-nj posaditi. Tržanje, obrtniki, držite se torej našega priporočenca!

Gosp. Pagliaruzzi

iz Kobarida je „Domovinini“ kandidat. Kar pa „Do-movina“ svetuje, je 7 mož tu v Gorici pretreslo in skle-nilo; in med temi 7 so 4, kterim so že volivci pri prvih volitvah zaupanje izkazali. Nadjamo se, da bote tudi vi obrtniki „Domovino“ poslušali. Tim več pa se za-našamo, da gosp. Pagliaruzzi-a izvolite, ker ste so že v saboto zastran njega v Tominu pomenili. — Drugo može prihranimo za veliko posestvo (4. febr.) Naj tedaj nihče ne obupa in nam nikdo ne očita, da tega ali tega zanemarjamo. Vsacega o svojem času; če ne, podero se vso. —

*) V zboru pa ga ni bilo.

Vr.